

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	7
1. Dicht bij God leven.....	9
<i>Psalm 25</i>	
2. Psalm vol vertrouwen	14
<i>Psalm 27</i>	
3. Looft de HEERE!.....	19
<i>Psalm 33</i>	
4. Vertrouwen in de nood	25
<i>Psalm 62</i>	
5. God voorziet.....	31
<i>Psalm 65</i>	
6. God, help alstublieft!.....	36
<i>Psalm 86</i>	
7. Danklied na redding uit de nood	42
<i>Psalm 116</i>	
8. Van onrust naar rust	47
<i>Psalm 130 en 131</i>	
9. God heeft gehoord!.....	52
<i>Psalm 138</i>	
10. Een lofzang van a tot z	56
<i>Psalm 145</i>	

Voorwoord

Het boek Psalmen heeft door de eeuwen heen veel betekend voor mensen. Psalmen worden aangehaald op geboortekaartjes en in overlijdensberichten. Ze reizen met mensen mee door het leven. In deze bijbelstudies staan voorbeelden van verschillende soorten psalmen. Zo is Psalm 25 een lied waarin iemand zijn nood bij God brengt. We kunnen deze psalm een 'klaaglied' noemen. De meeste psalmen vallen trouwens in deze categorie! In zo'n psalm wordt God aangesproken als Degene die hulp kan bieden: 'Tot U, HEERE, hef ik mijn ziel op (...).' (Psalm 25:1). Het probleem van de dichter kan verschillen: vaak zijn er vijanden die de gelovige bedreigen (Psalm 25:2-3,19), maar soms is er het besef van zonde en de noodzaak van vergeving (Psalm 25:7,11). In een klaagpsalm spreekt de gelovige ook zijn vertrouwen in God uit (Psalm 25:2,5).

In deze bijbelstudies staan ook psalmen waarin de gelovige juist uitspreekt dat God hem heeft gered, zoals Psalm 116. De gelovige beschrijft hoe hij werd bedreigd en bijna omkwam, maar hoe God hem redde (Psalm 116:3-4). Daarom looft hij God en betreft daar anderen bij (Psalm 116:17-19). Ik bespreek ook psalmen waarin God alleen maar wordt geloofd om wie Hij is, zoals Psalm 145. De gelovige zingt uitbundig over Gods trouw, liefde, genade, schepping, majesteit en daden in de geschiedenis van zijn volk. En soms is er alleen het stille vertrouwen van iemand die dicht bij God is, zoals in Psalm 131.

Boven veel psalmen staat David vermeld. Koning David schreef zelf liederen, zoals we ook in Samuel lezen, maar 'van David' kan in het Hebreeuws betekenen dat een lied 'voor David' is geschreven of voor iemand uit het huis van David, dus een koning. Vaak schrijf ik 'de gelovige' of 'de dichter', omdat de psalmen voor ons allemaal betekenis hebben. Wij luisteren mee met de gelovigen van het Oude Testament in de wetenschap dat de beloften daarin in Christus zijn vervuld.

Als uitgangstekst heb ik de *Herziene Statenvertaling* (HSV) gebruikt en die steeds vergeleken met de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV). Je kunt dus beide vertalingen gebruiken. Ik heb ook het Hebreeuws, de taal van het Oude Testament, erbij gehouden.

Als rode draad door deze bijbelstudies loopt het thema 'vertrouwen'. Regelmatig komt de vraag op hoe een psalm je helpt te groeien in vertrouwen op God. Mijn gebed is dat deze studies je inderdaad zullen helpen om God meer en meer te vertrouwen in heel je leven.

Hetty Lalleman

1 Dicht bij God leven

Psalm 25

Inleiding

Psalm 25 is wat we met een technische term noemen een 'alfabetisch acrostichon'. In een 'acrostichon' vormen alle beginletters van een gedicht samen een woord. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de coupletten van het Wilhelmus, waarvan de beginletters 'WILLEM VAN NASSOV' (de v stond vroeger gelijk aan de u) vormen. Een 'alfabetisch acrostichon' begint elk vers met een opeenvolgende letter van het alfabet.

In Psalm 25 begint het eerste vers dus met wat wij een 'a' noemen, het tweede met een 'b', enzovoorts. Psalm 25 is niet helemaal compleet, want er ontbreekt een letter, maar er zijn wel 22 verzen en dat is het aantal letters dat het Hebreeuwse alfabet telt (de HSV noemt de letters in de kantlijn).

Een van de redenen waarom een acrostichon wordt gebruikt, is omdat het dan beter lukt om iets uit het hoofd te leren. Er zijn echter ook heel lange stukken in de Bijbel die een acrostichon vormen; die zijn natuurlijk niet gemakkelijk te onthouden. Een voorbeeld is Psalm 119, die over de wet van God gaat. In het geval van die psalm kunnen we zeggen dat het volmaakte, volkomen karakter van de wet wordt uitgedrukt door deze vorm: van a tot z is Gods wet waar, waarachtig en goed.

'Bij Psalm 25 zouden we kunnen zeggen dat het van a tot z de verschillende elementen van het gebed behandelt', aldus professor Goldingay in zijn commentaar op de Psalmen. Hij noemt het een soort 'modelgebed'.

Inderdaad zijn er verschillende dingen die in de psalm aan de orde komen: vertrouwen op God, gebed om redding van de vijanden, gebed om vergeving, gebed om de leiding van God.

Sommige uitleggers benadrukken het gebed om uitredding en noemen Psalm 25 een 'klaaglied' (zie het voorwoord). Wat is de nood van de dichter in Psalm 25? Er zijn vijanden (verzen 2 en 19), er is ook schuld door zonde (vers 11), er is angst en ellende (verzen 16, 17, 18).

Psalm 25 heeft als opschrift 'van David'. Dit kan ook 'voor David' zijn geweest, maar als we Davids belevenissen in 1 en 2 Samuel lezen, is goed voor te stellen dat David vanuit de nood van bedreiging door vijanden deze psalm heeft gedicht.

Uitleg bij de bijbeltekst

Vers 1-3: roep naar God

God wordt direct aangesproken: 'Tot U, HEERE (...) mijn God.' Degene die bidt vlucht in zijn nood naar de God van het verbond, Jahweh, de eigenaam van God vertaald met HEERE (kleinkapitaal). Die naam herinnert aan de geschiedenis van God en zijn volk Israël, want het is de naam die Mozes hoorde toen hij de opdracht kreeg het volk uit Egypte te bevrijden (zie Exodus 3). Die naam betekent dat God erbij is ('IK BEN DIE IK BEN', zie Exodus 3:14). God houdt zijn verbond en zijn beloften; aan zijn volk, maar ook aan zijn uitverkoren koning David.

In de eerste drie verzen komt drie keer het woord 'beschaamd' voor. In die tijd was beschaamd worden een van de ergste dingen die je kon overkomen. Dat is in veel niet-westerse culturen nog zo. Beschaamd worden betekent dat je je goede naam en je eer verliest. Mensen lachen om je en nemen je niet meer serieus. In Psalm 25:2 zijn het de vijanden die de dichter zullen bespotten als het hen is gelukt hem klein te krijgen: 'Haha, zie je wel, hij redt het niet!' Daarbij zullen ze ook zeggen dat zijn God hem blijkbaar ook niet helpt.

God 'verwachten', op Hem 'hopen' (NBV), is verwachtingsvol naar Hem uitzien, in het vertrouwen dat Hij iets zal doen, dat Hij uitredding zal bieden.

Vers 4-7: gebed om leiding en vergeving

In Psalm 25 valt op hoe vaak er wordt gesproken over de 'weg' en over 'paden' die je moet gaan: 'wegen', 'paden' (vers 4), de 'weg' (vers 8), 'Zijn weg' (vers 9), de 'weg' (vers 12). Voor de gelovige is het leven een proces van leren luisteren naar God, steeds meer leren met Hem rekening te houden. De woorden 'leren', 'onderwijzen' en 'leiden' vallen ook op (verzen 4, 5, 8, 9, 12).

Het gaat niet om rationele kennis, kennis die je op school opdoet, maar het gaat erom een leven te leiden dat overeenkomt met wie God is: goed, rechtvaardig, betrouwbaar. De dichter vraagt aan God om leiding om de juiste beslissingen te nemen, om de weg te vinden in een wereld vol vijandigheid tegenover God.

In de verzen 6 en 7 pleit de dichter op Gods liefdevolle trouw. Het Hebreeuwse woord *chèsèd* komt voor in vers 6 en vers 7. Het wordt vertaald met 'goedertierenheid', in de NBV met 'liefde'. Het woord houdt zowel 'loyaliteit' en 'trouw' in als 'liefde'. Het gaat om 'liefdevolle trouw' of 'betrouwbare liefde'. Het is het belangrijkste woord voor de trouw en liefde die God aan zijn volk heeft gegeven door een verbond met hen te sluiten op de Sinai. De dichter herinnert God hier aan zijn trouw en zijn liefde en zijn toewijding: 'Denk daaraan, HEERE!' Niet dat God dat vergeten was, maar als God 'denkt' aan zijn beloften gaat Hij ingrijpen in een situatie van nood (zie Exodus 2:24). 'Denk aan Uw barmhartigheid.' - 'Denk niet aan de zonden uit mijn jeugd.'

David heeft grote fouten gemaakt, zoals we lezen in de boeken Samuel, maar hij heeft wel leren vragen om vergeving. Hij blijft in verbinding met God staan.

Vers 8-11: opnieuw Gods liefdevolle trouw

De verzen 8-10 spreken óver God in plaats van tót God. De dichter onderwijst anderen, zou je kunnen zeggen. Weer komen woorden voor die met je levensweg te maken hebben. Ook wordt in vers 10 gewezen op de ‘goedertierenheid’, de trouwe liefde van God (opnieuw dat woord *chèsèd*) en de ‘trouw’ van God. Dat tweede woord, *èmèt*, komt vaak samen met *chèsèd* voor. Het houdt ‘betrouwbaarheid’ in, je kunt van God op aan. Die twee woorden zouden ook kenmerkend moeten zijn voor wie leeft naar Gods wil. In vers 11 wordt God dringend om vergeving gevraagd. Hij wordt weer direct aangesproken, net als in de verzen 1-7. De dichter smeekt om vergeving van ‘ongerechtigheid, want die is groot’ of ‘grote schuld’ (NBV). Hij smeekt dit ‘Omwille van Uw Naam’ – God wordt geëerd als mensen door Hem worden gered of vergeven. Een beroep op Gods Naam komt vaak voor in gebeden met een klacht.

Vers 12-15: vertrouwelijk met God omgaan

Deze verzen sluiten aan bij de verzen 8-10. Ze bouwen verder op het thema van Gods leiding voor de gelovigen. Het zijn bijzondere woorden van dicht bij God zijn. Zoals de HSV zo mooi vertaalt: ‘Vertrouwelijk gaat de HEERE om met wie Hem vrezen (...).’ (vers 14) Dat doet denken aan Abraham, zie Jakobus 2:23.

In vers 13 blijkt dat niet alleen de gelovige ‘het goede’ van God ontvangt als hij Gods weg gaat, maar ook ‘zijn nageslacht’. Dit vers moeten we lezen in de context van het verbond met Israël dat het land ontving van God. De HSV vertaalt ‘aarde’, maar het woord kan ook ‘land’ betekenen (zoals in de NBV) en dat is waarschijnlijker, omdat het hier om het verbond tussen God en zijn volk gaat. Het land was onderdeel van de zegen die God aan zijn volk schonk. Elke Israëliet had recht op een deel van deze ‘erfenis’. Dat ook je kinderen daarin delen, is teken van Gods zegen.

Vers 16-22: red mij uit mijn nood!

De dichter spreekt weer over zichzelf, net als in het begin van de psalm. Opvallend is de afwisseling van vertrouwen, zoals in vers 15, en het tegelijk smeken om uitredding, zoals in de verzen 16-22. Er is het vertrouwen dat God uitredding biedt, maar de problemen waarin de dichter zich bevindt, zijn niet oppervlakkig of zomaar voorbij. In zijn diepste nood (‘ik ben eenzaam en ellendig’, vers 16) roept hij het uit naar God, de Enige die hem kan redden uit zijn angsten en van zijn vijanden (vers 19), de Enige ook die zijn zonden kan vergeven (vers 18).

Als God je ellende ‘ziet’ (vers 18) betekent dat dat Hij er iets aan gaat doen, net als wanneer Hij aan je ‘denkt’ (vers 6). De ogen van de dichter zijn ‘voortdurend gericht op de HEERE’ (vers 15), zo vraagt hij God om naar hém om te kijken in vers 18.

De vijanden zijn ‘talrijk’ (vers 19), de dichter is alleen. Vaak vinden we in de Psalmen die tegenstelling tussen de gelovige die staat tegenover de ‘velen’ die God niet dienen. Vers 20: het woord ‘beschaamd’ uit de verzen 1 en 2 komt hier terug. ‘Bewaar mijn ziel’, dat werkwoord komt ook veel voor in Psalm 121. Het Hebreeuwse werkwoord voor ‘redden’ betekent wegrukken uit gevaar; in dit geval gaat het om de bevrijding uit de hand van de vijanden.

In vers 21 keert de hoop op God, de verwachting dat Hij zal ingrijpen, terug (zie de verzen 3 en 5).

In vers 22 vinden we een algemene toepassing van de psalm op het lot van heel Israël. Het Hebreeuwse woord voor ‘verlossen’ betekent eigenlijk ‘loskopen’, zoals God zijn volk als het ware heeft losgekocht uit de slavernij van Egypte.

Toepassing

Psalm 25 geeft een gevarieerd beeld van wat een gelovige tot God kan bidden. De eerste aanleiding kan een noodsituatie zijn, van waaruit je tot God roept om hulp. Tegelijk vertrouwt de dichter ook duidelijk op God; hij heeft geen vaag beeld van ‘Iemand daarboven’, maar spreekt de God van het verbond (met Israël) aan. Die God kent hij vanuit de geschiedenis als een liefdevolle, trouwe en waarachtige God. Daarom legt hij al zijn problemen aan Hem voor en weet hij dat God hem ook vergeving zal schenken voor wat hij verkeerd heeft gedaan.

Psalm 25 vertelt ons ook dat je op God kunt vertrouwen wat betreft leiding in je leven. Je kunt ‘leren’ leven zoals Hij wil. Je leven is een ‘levensweg’ die je gaat.

Verwerking

1. ‘Nood leert bidden.’ Is dat zo? Hoe is dat in jouw leven?
2. Herken je de verschillende elementen uit dit ‘gebed van a tot z’ (zie inleiding)? Hoe zou deze psalm je kunnen helpen bij het bidden?
3. Hoe kan het dat de dichter ‘eenzaam en ellendig’ is (vers 16)? Hij is toch een gelovige?
4. Hoe kun je God betrekken bij je ‘levensweg’, bij de keuzes die je maakt in je leven? Probeer dat zo concreet mogelijk te maken.
5. God is trouw en liefdevol, zegt de dichter van Psalm 25. Waaraan denk jij vooral bij eigenschappen van God? Waarop baseer jij je ideeën over God? Deel met elkaar bijbelgedeelten die je daarbij in het bijzonder aanspreken.
6. Welke dingen helpen je om steeds vertrouwelijker met God om te gaan (vers 14)? Hoe kun je Hem beter leren kennen?

2 Psalm vol vertrouwen

Psalm 27

Inleiding

Psalm 27 is enerzijds een psalm vol vertrouwen op God, op de HEERE, Jahweh, de God van het verbond. Anderzijds roept de dichter het uit naar God in de verzen 7-10. Zo'n sterke wisseling tussen vertrouwen en smeekgebed om redding uit de nood vind je ook in bijvoorbeeld Psalm 40 en 41. Je zou kunnen zeggen dat de dichter tot God roept in zijn nood omdat hij de vaste grond van vertrouwen op God onder zich weet. Hij heeft al de ervaring van redding van zijn vijanden (vers 2) en kan daarom tot God roepen als vijanden hem weer bedreigen (vers 12). Maar misschien moeten we ook gewoon zeggen dat de dichter verwoordt wat gelovigen nu ook nog ervaren, namelijk dat de angst je soms om het hart kan slaan terwijl je het volgende moment vol vertrouwen bent, of andersom.

Uitleg bij de bijbeltekst

Vers 1-3: geen angst

De psalm begint heel overtuigend; vol geloof en vertrouwen zegt de dichter dat hij voor niemand bang is omdat de HEERE met hem is. Hij is zijn 'licht', de dichter dwaalt niet in het duister, Hij is zijn 'heil', Hij redt de gelovige (dit woord is verwant aan de naam Jezus, de HEERE redt). Hij is ook de 'levenskracht' van de gelovige. Letterlijk staat er 'burcht van mijn leven', vandaar de vertaling van de NBV: 'Bij de HEER is mijn leven veilig (...).'

Vers 2: wie een kuil graaft voor een ander ... De dichter kijkt terug hoe mensen hem kwaad wilden doen, zelfs 'zijn vlees' wilden 'eten' oftewel hem verslinden. Maar bij die poging struikelden ze zelf.

Vers 3: dit vers sluit aan bij vers 1, vol vertrouwen en zonder angst spreekt de gelovige. In vers 5 lezen we dat dat is omdat hij weet dat God hem beschermt.

Vers 4-5: veilig in Gods huis

De dichter weet één plaats waar hij heen moet in gevaar: 'het huis van de HEERE'. Hij gebruikt verschillende woorden daarvoor: tempel, hut, tent. De plaats waar God geëerd en geprezen wordt, waar het veilig is, waar de vijanden van God en zijn dienaar, de gelovige mens, niet zullen komen. Daar zou de dichter wel altijd willen blijven (vers 4) 'om de lieflijkheid van de HEERE te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel'. Het woord 'lieflijkheid' kan 'vriendelijkheid' betekenen, of Gods 'schoonheid' (denk aan het

woord 'gratie', dat 'genade' kan betekenen maar ook 'schoonheid'). We kunnen bij het woord 'lieflijkheid' denken aan Gods majesteit, maar ook aan zijn genade en vriendelijkheid, kortom: al het mooie en goede van God en zijn tempel. Dat was een prachtige plek om te zien, waarin je iets kon waarnemen van Gods schoonheid en glans door de kleuren, de muziek en de geuren.

Vers 6: gered door God!

De vijanden kunnen niets beginnen als de dichter bij God schuilt. Nu kan hij op hen neerkijken, want God heeft hem 'hoog op een rots' geplaatst. De tempel lag op een rots, maar ook in figuurlijke zin is de gelovige 'opgetild' boven zijn vijanden, die hem niets meer kunnen maken. Bij die overwinning en bevrijding horen offers, muziek en zang, zoals dat gebeurde in de tempel. Hier gebeurt dat om God dank te zeggen voor zijn redding. De dichter houdt zijn bevrijding door God niet voor zichzelf, iedereen mag het horen zodat anderen God ook gaan loven.

Vers 7-9a: HEERE, hoor!

Opnieuw heeft de dichter Gods hulp nodig, de hulp van de HEERE, Jahweh, de God van Israël, die zijn trouw heeft bewezen door de geschiedenis heen. Zijn Naam wordt steeds genoemd in deze psalm. Hij is de God die bevrijdt en redt, zoals Hij dat eens met zijn volk heeft gedaan toen Hij hen redde uit de slavernij van Egypte. Als God 'hoort' en 'antwoordt' gaat Hij iets doen aan de nood situatie van de dichter, die weet dat hij alleen bij God terecht kan voor echte hulp (zie de verzen 1-6). Hij wil Gods 'aangezicht zoeken' (vers 8), wat een uitdrukking is voor God Zelf zoeken (NBV: 'Uw nabijheid (...)', vers 8), maar ook Gods hulp. In de HSV zie je dat de woorden '*wat U Zelf zegt*' cursief staan, dat wil zeggen dat ze niet in het Hebreeuws voorkomen. De Hebreeuwse tekst is echter zo kort ('Tegen U zegt mijn hart: "Zoekt mijn aangezicht"') dat hij niet goed te begrijpen is. Waarschijnlijk wordt er bedoeld – en in die zin heeft de HSV het vers ook weergegeven – dat God Zelf de dichter in zijn hart aanspoort om Hem te zoeken.

Als God zijn aangezicht verbergt, is dat negatief (zie het vervolg van vers 9), als God zijn aangezicht laat 'lichten' over iemand betekent dat dat Hij die persoon zegent, nabij is en helpt (zie ook Numeri 6:25-26).

Vers 9-10: verlaat mij niet!

De dichter vraagt God om een aantal dingen níét te doen: zijn aangezicht niet te verbergen, hem niet af te wijzen in toorn, hem niet in de steek te laten of te verlaten. God is namelijk de Enige die hem echt kan redden uit de nood ('o God van mijn heil'). Vers 10 noemt de 'vader en moeder' van de dichter. Je kunt die zin vertalen als een feit (dat ze hem inderdaad hebben verlaten) of als een mogelijkheid (ook al zou dat gebeuren). Een 'vader en moeder' vormen normaal gesproken een veilige plek voor een kind. Als dat 'thuis' wegvalt en een kind (ook al is hij volwassen) wordt afgewezen, is dat heel erg. Maar zelfs dan weet de dichter dat God hem als het ware zal opnemen in zijn 'huis' (zie vers 4), waar hij veilig is en zich veilig voelt. De basis van zijn leven ligt in God.